

L · O · T · S · E · N

Medlemstidning för Tjänstemännens socialdemokratiska förening i Göteborg N:o 2 2018

LEDARE SÖRJ INTE – ORGANISERA ER BÄTTRE!

Socialdemokraterna gjorde nyligen sitt sämsta val i modern tid. Att gå till botten med hur och varför partiet under lång tid tappat så mycket i väljarstöd borde vara en högt prioriterad uppgift för alla socialdemokrater. Att det beror på strukturella förändringar i samhället och väljarkåren verkar uppenbart. Vad som är mindre klart är varför partiet varit så oförmöget att förändras och utvecklas i takt med tiden. Det har under lång tid pratats väldigt mycket om ”förnyelse” av partiet. Uppenbarligen har detta inte skett. Det är möjligt att det är det politiska innehållet som varit fel utformat, att valrörelserna haft fel fokus eller att de ledande företrädarna inte varit tillräckligt karismatiska. Men med tanke på att tendensen varit tydlig under så lång tid ligger det nära till hands att söka mer djupgående förklaringar.

En möjlig förklaring till socialdemokratins kräftgång, som diskuteras alltför sällan, är systematiska brister i själva partiorganisationen.

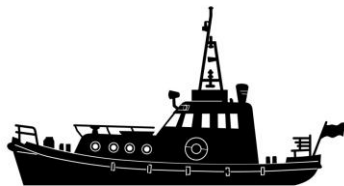
Socialdemokraterna var tidigare en del av en stor, stark och väloljad arbetarrörelse som förgrenade sig ut genom hela samhället. De kopplingarna har i stor utsträckning medvetet klippts av eller förtvinat genom bristande underhåll. Någonstans på vägen försvann insikten om betydelsen av dessa band och med den viljan och intresset att hålla ihop arbetarrörelsen. Det gör att allt färre medborgare numera på ett naturligt sätt träffar och får personliga kontakter med aktiva socialdemokrater. Istället dyker vi upp som främlingar när vi knackar dörr i valrörelsen.

Detta problem förstärks av professionaliseringen av politikerrollen. Allt fler av våra förtroendevalda har aldrig haft ett ”riktigt” jobb. De har blivit ombudsmän direkt efter gymnasiet och sedan hoppat runt mellan förtroendeuppdrag och politiska tjänster. Detta medför inte bara att man känner färre människor utanför partiet och riskerar att tappa kontakten med ”vanligt folk”.

De höga lönerna och avsaknaden av ett ”riktigt” jobb att gå tillbaka till skapar också inläsningseffekter. Rädslan för att förlora sitt uppdrag, och därmed sin försörjning, kommer att påverka de beslut man tar. Det är ingen bra grogrund för starka och självständiga politiker eller partianställda. Och när man väl förlorar sitt uppdrag så blir fallet stort, även privatekonomiskt, vilket gör att många hellre sväljer skammen och säljer sina kontaktnät (som man fått tack vare arbetarrörelsens gemensamma slit) till näringslivet och konsultbranschen för att kunna upprätthålla sin levnadsstandard.

Att moralisera över detta hjälper föga. Det vi behöver är istället strukturella och systematiska reformer av partiorganisationen. Banden till de andra delarna av arbetarrörelsen måste återknytas och vitaliseras. Vi behöver formella regler som säkerställer att våra förtroendevalda har verklig arbetslivserfarenhet och riktiga jobb att gå tillbaka till efteråt. Ersättningsnivåerna behöver sänkas och uppdragen spridas och begränsas i tid. De vanliga medlemmarnas direkta inflytande över politiken, organisationen och uppdragen behöver stärkas. Så kan arbetarrörelsen få ny kraft.

RED

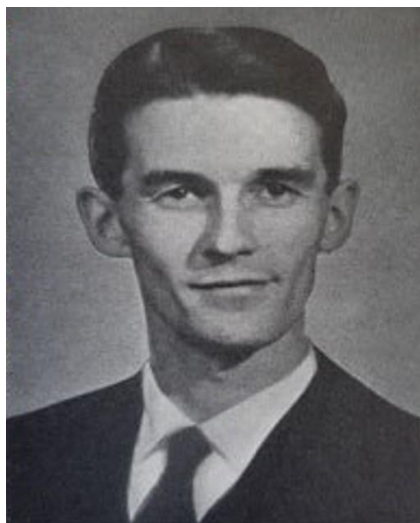

PORTRÄTT BRUNO NORDENHÄLL

I år firar Tjänstemännens s-förening 60 år. För att högtidlighålla det så tog vi kontakt med föreningens nestor och förste ordförande Bruno Nordenhäll, numera 93 år gammal, för att prata lite om hans liv och bakgrunden till att han var med och bildade föreningen en gång i tiden.

Bruno Nordenhäll föddes den 7 maj 1925 i utkanten av Jokkmokks kommun i Norrbotten. ”I urskogen” som han själv uttrycker det. Bruno var näst yngst av sex barn. Fadern Jöns och modern Elisabet Karolina kom ursprungligen från Ångermanland men hade flyttat till Jokkmokk eftersom fadern hade fått jobb som målare åt Domänverket.

Föräldrarna var politiskt intresserade båda två och trogna socialdemokrater. I hemmet hängde en bild på den första socialdemokratiska regeringen, som hade tillträtt 1920 under ledning av Hjalmar Branting. Avstånden var stora runt Jokkmokk så när det var dags för folkskola så fick Bruno flytta till ett skolhem i den lilla byn Kåbdalis och bo där. Skulle man ta sig hem så gick det en buss varannan dag när vägarna var farbara. När Bruno skulle börja första klass utbröt en scharlakans epidemi på skolhemmet så skolstarten fick skjutas upp ett år och sedan började han i andra klass direkt. Bruno hade läshuvud och hade det väldigt lätt för sig i skolan. Tack vare en frimurarloge i Stockholm, som bekostade utbildningar för begåvade barn från landsbygden, så fick Bruno ett stipendium för att läsa vidare. Realskolan låg i Malmberget så han

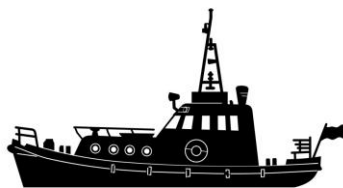
BRUNO NORDENHÄLL 1957

fick bo inackorderad på hotellet där. Maten på hotellet var väldigt bra, trots att det var ransoneringstider, eftersom hotellägarinnan hade goda kontakter. Bruno mindes att han skämdes över att vara så välnärd när många andra hade det skralt. Särskilt på gymnastiken var det jobbigt, när man var avklädd: ”Man såg ju inte revbenen på mig”. Att bo för sig själv och isolerad från familjen påverkade förstås den unge pojken och ensamheten var många gånger svår. Men han försökte skriva hem så ofta som möjligt. När Bruno var tolv år så dog fadern och modern fick försöka försörja familjen ensam. Hon arbetade bland annat som hushållerska åt en luftvärnsavdelning. Samma år, den 6 augusti 1937, invigdes inlandsbanan med en stor ceremoni i Kåbdalis, med bland andra kronprins Gustaf Adolf. Detta var en händelse som betydde mycket för hela Norrland och naturligtvis gjorde stort intryck på den unge Bruno.

[På Sveriges Radios hemsida finns ett intressant inslag om invigningen.](#)

Han gick med i SSU 1942 i Boden, dit han flyttat för att läsa 3-årigt gymnasium och var också ordförande för föreningen 1945-1947. Efter avslutade studier och värnplikt fick han jobb på pensionsföretaget SPP i Stockholm och flyttade in i en etta på Nybrogatan på Östermalm. Det var naturligtvis en stor omställning att flytta till storstaden och i likhet med många andra inflyttade så kände han sig ofta ensam. Som tur var så hade partiet i Stockholm en särskild s-förening för inflyttade som hette ”Landsortskamraterna” där Bruno blev aktiv och också ordförande 1948-1951. Där kom han att träffa en trevlig ung kvinna som hette Vaike, som hade flytt till Sverige från Estland. De blev ett par, gifte sig senare och kom att få fyra barn tillsammans.

I april 1950 kom Bruno och hans familj till Göteborg. Han hade då fått en ny tjänst på SPP:s kontor här och flyttade in i en liten trea på Ryttaregatan i Gamlestaden. När den legendariska s-ombudsmannen Ture Höglund fick höra att det flyttat in en arbetarpojke med studentexamen så blev han eld och lågor. Det var ovanligt vid den här tiden, så Ture tog genast Bruno under sina vingar. Bruno engagerade sig alltmer i partiets verksamhet och fick också en del uppdrag men hade varken kynnet eller intresset att göra någon stor politisk karriär. Han kom in som ersättare i dåvarande stadsfullmäktige 1957 och satt kvar där tills 1994.

1950-talet var en svår tid för Socialdemokraterna, som pressades hårt av uppstickaren Folkpartiet, och man hade problem att knyta till sig den växande gruppen av tjänstemän. 1956 års val blev en allvarlig motgång för Socialdemokraterna. Skattesänkningar var den stora valfrågan och för första gången sedan 1932 blev det en borgerlig majoritet i riksdagen. Det var bara genom skickligt förhandlingsspel och regeringssamverkan med Bondeförbundet som man kunde hänga sig kvar vid makten. Särskilt i Göteborg märktes nedgången i och med att man tappade positionen som största parti till Folkpartiet. Kriststämningen var påtaglig. Vändningen kom med avgörandet i ATP-frågan 1958 som fick många tjänstemän att bli mer positiva till Socialdemokraterna medan Folkpartiet gjorde ett katastrofval. Detta ville Socialdemokraterna naturligtvis utnyttja och det gick därför ut centrala påbud till distriktet att aktivt värva tjänstemän till partiet.

Även om Göteborg var en stark arbetarstad där LO hade stort inflytande så fanns det sedan tidigare socialdemokratiska föreningar för tjänstemän. Lärarna hade en egen förening, i likhet med andra tjänstemän, bl.a. inom kommunen, försvaret och Kooperationen. Men man ville bredda rekryteringen ytterligare och beslöt därför att bilda en bred, allmän tjänstemannaförening. 1958 bildades så Göteborgs socialdemokratiska tjänstemannaförening och som förste ordförande valdes Bruno Nordenhäll. Han blev också representant i det nationella tjänstemannaråd som inrättades.

SKOLHEMMET I KÅBDALIS

Bruno själv konstaterar lakoniskt att det nog inte blev så mycket med de storslagna ambitionerna att mobilisera breda grupper av tjänstemän. Föreningen kom också att leva att ganska tillbakadraget liv under kommande decennier, fram tills nytändningen en bit in på 2000-talet. Bruno själv hade flera olika uppdrag för partiet och blev som pensionär mycket engagerad i PRO.

Till sättet har han alltid varit vänlig men också lågmäld och reserverad, tydligt präglad av sin uppväxt i Norrbotten. Han är ingen som gjort mycket väsen av sig utan gärna hållit sig i bakgrunden. Han beskriver sig som en föreningsmänniska som trivs i den sortens sociala miljö. På fritiden läser han gärna historiska romaner av författare som Jan Fridegård och Per Anders Fogelström eller umgås med släkt och vänner. Hans två äktenskap har gett honom sammanlagt sex barn och nio barnbarn att hålla reda på. När vi frågar honom vad han har för

synpunkter eller råd som han vill ge partiet idag så svarar han avvärande att han aldrig varit någon ”stor tänkare” utan alltid varit nöjd med att vara en ”trägen arbetare i vingården”. Men han är kritisk mot att partiets ledande företrädare får så höga ersättningar och säger att han blivit mycket besviken på de socialdemokrater som hoppat över till näringslivet och blivit konsulter de senaste decennierna. Han tycker också att partiet varit för försiktigt de senaste åren och att man borde våga vara lite ”rödare”. Mycket mer än så vill han inte säga. Jo, en sak vill han lägga till: ”Det byggs för lite för vanligt folk”.

KALENDARIUM

12 NOVEMBER

Konst som motstånd: Samtal på engelska med Maria Aljochina från punkgruppen Pussy Riot om kampen mot Putin och tiden i fängelse. Stora Teatern kl 19-20.

13 NOVEMBER

”Varför Västlänken?” Med Shahbaz Khan, Gert Gelotte och Stellan Tengroth. Backa s-förening mfl. Backa Folkets Hus kl 18:30-20:30

13 NOVEMBER

Medlemsmöte Tuve-Säve s-förening. Diskussion om föreningen ska nystartas eller läggas ned? 18:30-20:00

16 NOVEMBER

Facklig-politisk utåtriktad aktivitet på Järntorget. 6F utmanar övriga fackliga avdelningar att göra utåtriktade aktiviteter. Alla är hjärtligt välkomna att delta i denna aktivitet. 7:00-8:00

18 NOVEMBER

Söndagen den 18 november kl 15.00-17.00 bjuds du in till ett öppet möte i Angereds socialdemokratiska krets. Mötet går av stapeln på Folkets Hus i Hammarkullen, lokal Astrid.

22 NOVEMBER

Kommunfullmäktige – Fastställande av budget.

30 NOVEMBER

Facklig-politisk utåtriktad aktivitet på Järntorget. 6F utmanar övriga fackliga avdelningar att göra utåtriktade aktiviteter. Alla är hjärtligt välkomna att delta i denna aktivitet. 7:00-8:00

7 DECEMBER

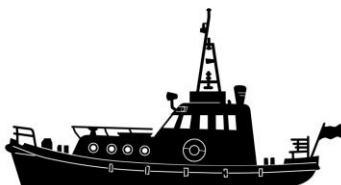
Facklig-politisk utåtriktad aktivitet på Järntorget. 6F utmanar övriga fackliga avdelningar att göra utåtriktade aktiviteter. Alla är hjärtligt välkomna att delta i denna aktivitet. 7:00-8:00

S-AKADEMIKER

Tjänstemännens socialdemokratiska förening (S-akademiker) är en förening för tjänstemän och akademiker inom Göteborgs socialdemokratiska partidistrikt. Föreningen bildades 1958. S-akademiker är en av de större socialdemokratiska föreningarna i Göteborg och har många medlemmar som är fackligt aktiva. S-akademiker har regelbundna medlemsmöten med spännande gäster kring angelägna frågeställningar. Medlemskap kostar 100 kr per år. Om du är intresserad av att bli medlem i s-akademiker så mejla till info@s-akademiker.se eller kom förbi på något av våra medlemsmöten. S-akademiker finns också på [facebook](https://www.facebook.com/sakademiker).

S-akademiker har en skriftserie som ger ut intressanta och viktiga böcker. I november 2017 kom den första volymen: en antologi med texter under redaktion av Payam Moula och Jimmy Sand, med titeln *Socialdemokratin i ett nytt århundrade*. Medverkande är bl.a. Kajsa Borgnäs, Anne-Marie Lindgren, Sven Ove Hansson, Ulrika Lorentzi och Björn Östbring. Det går att beställa boken genom s-akademiker, hos Bokus eller hos Adlibris. Den andra delen i skriftserien är en återutgivning av Nils Karlebys klassiker *Socialismen inför verkligheten* från 1926. Med nyskrivna för- och efterord av Örjan Nyström.

UTBLICK

SVERIGE SOM HYBRIDSTAT

Nu finns en ny rapport av Ingvar Johansson, från Tankeverksamheten inom arbetarrörelsen i Göteborg. På den politiska dagordningen står frågor om hur Sverige bör hantera flyktingströmmar, ekonomisk migration, skatteflykt och lönedumpning. Ingvar Johansson argumenterar för att det behövs en perspektivförskjutning i synen på Sverige för att på allra bästa sätt kunna lösa dessa frågor. Sverige bör inte längre ses som en traditionell nationalstat, utan som en hybridstat. Det menar Ingvar Johansson (bosatt i Lund) som är professor emeritus i teoretisk filosofi vid Umeå universitet.

Med denna rapport, nr 60 i ordningen (sedan starten 2011), återupptas utgivningen från Tankeverksamheten inom arbetarrörelsen i Göteborg. Efter eldsjälens och den intellektuella motorn Anders Nilssons för tidiga bortgång har ett arbete tagit vid för att Tankeverksamheten ska kunna fortsätta. Ambitionen är att det ska vara på ett sätt som hedrar Anders anda, även om formerna kan komma att förändras. Redaktörer är numera Jimmy Sand, som även är ordförande för Tjänstemännens S-förening, och Ann-Marie Ljungberg, författare samt ledarskribent i ETC Göteborg.

Rapporten hittar du på www.tankeverksamheten.se

